

Sygn. akt **I ACa 275/23**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia del. Ryszard Małecki

Protokolant: sekr. sąd. Agnieszka Stawujak

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2024 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. D.**

przeciwko (...) **spółce akcyjnej w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 19 października 2022 r. sygn. akt XII C 695/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt. 1, 2 i 4 w ten sposób, że :

- a) w pkt. 1 zasądzoną należność główną obniża do 28.000 zł (dwadzieścia osiem tysięcy złotych), oddalając powództwo co do należności głównej i z tego tytułu w pozostałej części,
- b) w pkt. 2 zasądzoną należność główną obniża do 2.184 zł (dwa tysiące sto osiemdziesiąt cztery złote), oddalając powództwo co do należności głównej i z tego tytułu w pozostałej części,
- c) w pkt. 4 zasądzoną należność główną obniża do 1.395,82 zł (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt pięć złotych osiemdziesiąt dwa grosze), oddalając powództwo co do należności głównej i z tego tytułu w pozostałej części;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego poniesionymi przez pozwanego.

Ryszard Małecki

I ACa 275/23

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 października 2022 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu:

1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwotę 38.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 30 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty,

2. zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem odszkodowania za koszty pomocy i opieki osób trzecich kwotę 3.198 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 30 stycznia 2018 roku do dnia zapłaty,
3. zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem odszkodowania za koszty leczenia kwotę 11.977,82 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 8.594 złotych od dnia 8 września 2018 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 3.383,82 złotych od dnia 8 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty,
4. zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem odszkodowania za koszty dojazdu kwotę 1.796,93 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 8 września 2018 roku do dnia zapłaty,
5. oddalił powództwo w pozostałym zakresie,
6. kosztami postępowania obciążył powoda w 30 %, a pozwanego w 70%, a ich szczegółowe rozliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu.

Powyższy wyrok pozwany zaskarżył w części uwzględniającej powództwo powyżej kwoty 41.069,82 zł tj. co do kwoty 13.902,93 zł oraz w zakresie rozstrzygającym o kosztach procesu (pkt 6 wyroku).

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

1. naruszenie art. 321 § 1 Kpc w zw. z art. 187 § 1 pkt 1 i 2 Kpc poprzez uwzględnienie w zaskarżonym wyroku opieki osób trzecich w wymiarze większym aniżeli żądany przez stronę powodową;
2. naruszenie art. 6 Kc w zw. z art. 361 § 1 i § 2 Kc poprzez zasądzenie na rzecz powoda odszkodowania z tytułu kosztów dojazdu w kwocie przewyższającej faktycznie poniesione na ten cel wydatki, co doprowadziło do nieuzasadnionego wzbogacenia strony powodowej w tym zakresie,
3. naruszenie art. 445 § 1 Kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na nieprawidłowym uwzględnieniu wszystkich okoliczności przedmiotowej sprawy i w konsekwencji zasądzenie nieodpowiedniej tj. wygórowanej sumy zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powoda.

Wskazując na te zarzuty, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa powyżej kwoty 41 069,82 zł (czyli co do kwoty 13 902,93 zł) oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie w zasadniczej części.

I. Roszczenie z tytułu kosztów opieki.

Rację ma skarżący, że sąd jest związany nie tylko samym żądaniem, lecz również jego podstawą faktyczną, określającą granice sporu.

Powód wyraźnie określił te granice, wskazując, że domaga się kosztów opieki, której wymagał w okresie 4 miesięcy od 4 sierpnia 2017 r. do 4 grudnia 2017 r. Nie podlegały zatem badaniu ewentualne roszczenia powoda po 4 grudnia 2017 r., nawet jeżeli byłyby zasadne. Natomiast zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie w zakresie dziennego wymiaru godzinowego opieki. Powód wyraźnie zaznaczył, że wymiar 2 godzin był wymiarem średnim. Sąd był zatem uprawniony do korekty tego wymiaru w ramach wskazanych 4 miesięcy objętych pozwem. Należy pamiętać, że wymiar takiej opieki z natury rzeczy opiera się na jego szacowaniu i w związku z tym jest uśredniony (w praktyce opieka ta może być sprawowana w większym lub mniejszym wymiarze godzinowym w poszczególnych dniach – istotny jest

jej średni wymiar). Skoro biegły oszacował niezbędny wymiar opieki na 4 godziny dziennie przez okres 4 tygodni, a następnie przez 2 godziny dziennie przez okres 2 tygodni, dopuszczalne było oparcie się na ocenie biegłego w tym zakresie w ramach okresu opieki zakreślonych podstawą faktyczną powództwa.

Odszkodowanie z tego tytułu winno wynieść 2.184 zł (1.456 zł za okres 4 tygodni – 28 dni x 4 h x 13 zł i 728 zł za okres kolejnych 2 tygodni – 14 dni x 4 h x 13 zł).

I. Roszczenie z tytułu kosztów dojazdu.

Pozwany w odpowiedzi na pozew zakwestionował żądanie powoda co do kwoty 480 zł związane z kosztami dojazdu do lekarza okulisty, wskazując na brak adekwatnego związku przyczynowego między tymi kosztami a wypadkiem. Powód na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego nie odniósł się do zarzutu pozwanego. Jego twierdzenia na tę okoliczność powołane w odpowiedzi na apelację były spóźnione (art. 381 kpc.). Niezależnie od tego, sam fakt, że dla powoda było bardziej dogodne umówienie wizyty u lekarza danej specjalności w innym mieście nie oznacza obowiązku ubezpieczyciela sprawcy szkody pokrycia tego wydatku, skoro powód mógł skorzystać z usług lekarza prywatnej służby zdrowia w P..

Natomiast Sąd nie podziela argumentacji pozwanego zwalczającej przyjęty przez Sąd Okręgowy sposób wyliczenia odszkodowania z tego tytułu w oparciu o tzw. „kilometrówkę”. Zdając sobie sprawę z kontrowersji, jakie budzi ten sposób wyliczenia kosztów dojazdu w orzecznictwie sądów powszechnych, Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że celem odszkodowania jest pełna kompensata uszczerbku majątkowego, natomiast zwrot kosztów dojazdu wyrażony wyłącznie wartością zużytego paliwa kompensuje jedynie część uszczerbku. Niewątpliwie użycie pojazdu wiąże się nie tylko z kosztem zużycia paliwa, ale również ze zwiększeniem przebiegu kilometrów i naturalnym zużyciem eksploatacyjnym samochodu. Kilometrówka jest jedynym dostępnym i obiektywnym miernikiem kosztów użycia samochodu do danego celu obejmującym zarówno zużycie paliwa, jak i stopień zużycia samochodu.

Wyliczając należne powodowi z tego tytułu odszkodowanie Sąd Apelacyjny zaakceptował więc stawkę kilometrówki zastosowaną przez Sąd I instancji (0, (...)), korygując zarazem liczbę kilometrów (do 3.039,99 km), uwzględniając w tym zakresie zastrzeżenia pozwanego. Powód winien otrzymać kwotę 2.540,82 zł, otrzymał 1.145 zł, stąd odszkodowanie należało obniżyć do 1.395,82 zł.

I. Roszczenie z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę.

Wymiar należnego pokrzywdzonemu zadośćuczynienia za krzywdę ma zawsze charakter oceny i należy do sfery uznania sędziowskiego. Pozwany nie kwestionował oceny Sądu Okręgowego co do wymiaru należnego powodowi zadośćuczynienia za krzywdę, wskazując jedynie, że przyjmując za punkt wyjścia zadośćuczynienie w kwocie 50.000 zł, Sąd Okręgowy winien uwzględnić przyznane powodowi z innych tytułów odszkodowania.

Sąd Apelacyjny stanowisko to podziela w części.

Nie podlegają uwzględnieniu przy wymiarze zadośćuczynienia odszkodowania wypłacone pokrzywdzonemu w z tytułu ubezpieczeń dobrowolnych (...) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2001 r., I PKN 241/00).

Nie zachodziły również podstawy do obniżenia należnego powodowi zadośćuczynienia na skutek odmowy podjęcia przez niego rehabilitacji oferowanej przez pozwanego. Pozwany nie wykazał, by odmowa podjęcia rehabilitacji w oparciu o ofertę pozwanego wpłynęła na stan zdrowia powoda i stopień uszczerbku na zdrowiu. Powołanie się w tym zakresie na opinię podmiotu realizującego zabiegi rehabilitacyjne nie jest wystarczające.

Natomiast w kwestii uwzględnienia odszkodowania wypłaconego z tytułu ubezpieczenia społecznego jako punkt wyjścia Sąd Apelacyjny przyjmuje pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyrokach: z dnia 17 lipca 2019 r., I PK 68/18 oraz z dnia 27 listopada 2018 r., I PK 169/17, zgodnie z którymi jednorazowe odszkodowanie przyznane na podstawie szczególnych ustaw, np. ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych nie podlega prostemu odliczeniu od zadośćuczynienia pieniężnego przysługującego poszkodowanemu na podstawie art.

445 § 1 kc. Jego wysokość bierze się pod uwagę przy określaniu wysokości zadośćuczynienia, jeżeli odszkodowanie to nie zostało w całości zużyte na pokrycie kosztów i wydatków związanych z uszczerbkiem na zdrowiu.

Oznacza to, że wypłacone z takiego tytułu odszkodowanie winno być uwzględnione (nie zaliczone) przy wymiarze zadośćuczynienia, chyba że pokrzywdzony wykaże, iż zostało zużyte na pokrycie kosztów i wydatków związanych z wyrównaniem uszczerbku na zdrowiu, zmniejszając doznaną przez pokrzywdzonego krzywdę. Powód nie wykazał, by wydatkowane przez niego kwoty w celu wyrównania uszczerbku na zdrowiu pokryte były w całości ze środków uzyskanych z przedmiotowego odszkodowania, stąd kwota odszkodowania wypłacona powodowi z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu winna zostać uwzględniona przez Sąd przy określeniu należnego powodowi zadośćuczynienia. Stopień, w jakim odszkodowanie to zostanie uwzględnione pozostawiony jest uznaniu sądu. W ocenie Sądu Apelacyjnego biorąc pod uwagę niekwestionowany przez pozwanego rozmiar krzywdy doznanej przez powoda i podjęte przez niego leczenie oraz rehabilitację, odpowiednim będzie uwzględnienie kwoty 10.000 zł uzyskanej przez powoda z tego tytułu. Łączne zadośćuczynienie w kwocie 40.000 zł spełnia swoją funkcję kompensacyjną, zważywszy na stopień przywrócenia powoda do aktywności społecznej i zawodowej.

Dalej idące żądania powoda z powyższych tytułów podlegały oddaleniu.

Natomiast Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Przedmiotem oceny Sądu były roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę i odszkodowanie za szkodę wynikłą z wypadku komunikacyjnego w związku pełnioną przez powoda służbą. Zasadniczą część przedmiotu sporu oraz zaskarżenia rzutującą na wynik procesu w obu instancjach stanowiło roszczenie o zadośćuczynienie, które nie tylko samo w sobie ma szczególny charakter, ale dodatkowo jego wymiar zależy od uznania sądu, przy czym, w tym wypadku uznaniowe było także uwzględnienie odszkodowania wypłaconego z innego tytułu. Z tego względu w ocenie Sądu Apelacyjnego przy rozstrzygnięciu o kosztach procesu winien znaleźć zastosowanie przepis art. 100 zd. 2 kpc. – pozwany winien zostać obciążony kosztami procesu w całości. Z uwagi na niezaskarżenie wyroku Sądu I instancji przez powoda, ingerencja w rozstrzygnięcie o kosztach procesu nie była możliwa, stąd Sąd Apelacyjny mógł jedynie nie pogarszać sytuacji powoda, oddalając apelację pozwanego w tej części.

W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok podlegał zmianie w opisanym zakresie na podstawie art. 386 § 1 kpc., a w pozostałej części apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Jak wspomniano, charakter obu roszczeń pozwala niniejszy wypadek uznać za szczególny w rozumieniu art. 102 kpc. Stosownie do powyższych uwag Sąd Apelacyjny nie obciążył powoda kosztami postępowania apelacyjnego, mimo iż pozwany wygrał ten etap sporu w znacznej części (art. 102 kpc.).

Ryszard Małecki

Niniejsze pismo nie wymaga podpisu na podstawie § 100a ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym.

W Portalu Informacyjnym umieściła:

sekr. sąd. Patrycja Amiławska